

מראה מקומות מעילה יא

מתני' ולד חטאת תמורת חטאת...ושעיברה שנתה ושאבדה ונמצאת בע"מ אם משכיפרו הבעלים תמות

נחלקו בזה רש"י (המפרש) ותוס', רש"י ד"ה **שעיברה שנתה** למד "אם משכיפרה בעלה" קאי על עיברה שנתה ועל אבדה ונמצאת בע"מ, והיינו שלאחר שעברה שנתה או לאחר שנמצאת בע"מ שוב התכפר בשני אז חל הדין חטאות המתות. ואף שאם הי' נמצאת לפני כפרה בלי מום הי' הדין שאינה מתה, השתא שיש תרתי לרעיותא לכן מתה. **תוס' בד"ה ולד חטאת** למדו "אם משכיפרו בעלים" היינו שנמצאת לאחר שכיפרו בעלים (אבל אם נמצאת לפני שכיפרו הבעלים אף אם הי' נמצאת בע"מ לא הי' דינה למיתה).

רש"י ד"ה שעברה שנתה כתב "עד שהיא תמימה", ומשמע שאם הי' לה מום תחילה ואח"כ נאבדה לא הי' הולך למיתה. והיינו לשיטתו דהדין מיתה היינו משום שיש בה ב' ריעותות, חדא שנאבדה וחדא שנמצאת בע"מ וס"ל לרש"י דרק אם נאבדה ואח"כ נולד בה מום נחשב ב' ריעותות אבל אם תחילה נולד בה מום ואח"כ נאבד אין זה נחשב ריעותא נוספת. **וע' הגהות הגר"א בתמורה כב. אות ב'** שג"כ חילק ע"ד זה, ומדייק כן בלשון הגמ' שם.

מאי שנא רישא דלא קא מיפלגי ומ"ש סיפא דקא מיפלגי

רש"י ד"ה ומאי שנא, וד"ה רישא פסיקא לי', מבואר שלמד קושיית הגמ' דהו"ל לחלק גם בריש בין לפני כפרה ללאחר כפרה, וזה א"ש רש"י לשיטתו, אבל ע' **תוס' ד"ה מאי שנא** שביאר באופן אחר שהגמ' הקשה רק למה חילק התנא המשנה לב' בבות.

מפני שהם ראויים לבא כולם שלמים

רש"י ד"ה מפני שהם פירש "דבכל מנה ומנה מצינו למימר זה הפריש לשלמים". **תוס' ד"ה המפריש מעות** פי' שאם ירצה יכול להביא מכולה שלמים ולהביא החטאת והשלמים ממקום אחר. **וע' בנזיר כד:** דנחלקו בזה גם שם **רש"י (ד"ה לא נהנין ולא מועלין) ותוס' ד"ה מפני שהם ראויין.** וע' **תויו"ט על המשנה** שכתב דלפי פירוש רש"י בסוגיין (והביא כן גם **מהרע"ב על המשנה**) אם הוציא כל המעות אז באמת מעל. והביא לדייק גם **מהרמב"ם (פ"ד הל' מעילה ה"ג)** שלא חילק בין אם הוציא רק מקצת מהמעות או הוציא כל המעות, מוכח שלא למד הרמב"ם ע"ד רש"י והרע"ב.

ע' חז' הגרי"ז נזיר כד: מה שחידש דיש קדושה מחודשת שנקראת "מעות סתומין" ואינו תערובת של קדושת עולה חטאת ושלמים, ובקדושה זו נתחדש בהמשנה שאין מועלין בה ולא משום שהיא ספק, ובזה יש לפרש גם דברי רש"י בסוגיין, **וע' בחז' הגרמ"ד בנזיר** שלפי דברי הגרי"ז אפילו הוציא כל המעות ג"כ לא מעל.

על מה שכתבו תוס' דיכול להוציא כל המעות להשלמים, ע' **בקרן אורה ד"ה המפריש מעות** מה שהביא **מהתוס' בנזיר כד:** ד"ה **יפלו לנדבה**, שתולה את זה בהלשון שאמר בשעת ההקדשה.

מתקיף לה ר"ל וליתני נמי המפריש מעות לקינים

תוס' ד"ה מפני שהם ראויין, משמע דלכתחילה יכול לקנות תורין שלא הגיעו זמנם ולמהתין עד שיגדלו. ע' **משנה למלך פ"ג הל' איסור"מ ה"ח** שהביא מהגמ' יומא סג: דיש איסור להקדיש מחוסר זמן, והמל"מ למד דזה דלא כסוגיין. אמנם, ע' **קרן אורה ד"ה המפריש מעות, ובחזון איש (פרה ס' ג' ס"ק ו')** שחילקו בין מחוסר זמן של קודם ח' יום למחוסר זמן של תורין שלא הגיעו זמנם, וע' עוד **בקהילות יעקב זבחים סי' ט'** מה שכתב בזה. וע"ע **בחזון איש פרה סי' ג' ס"ק ד'** מה שמביא להוכיח מסוגיין שקדושה חל על מחוסר זמן.

בענין מעילה בדם

שיטת ר"ש בהמשנה דלאחר שיצא לנחל קדרון מועלין בדם, **רש"י (על המשנה) ותוס' ד"ה מאי טעמא** למדו דהיינו מדרבנן, וזה ג"כ שיטת ר"מ ור"ש בהביריתא, ובגמ' לא גרסינן "מ"ט דמ"ד אין מועלין", דזה משמע דלר"ש

מועלין מה"ת, אלא גרסינן "עד כאן לא פליגי אלא מדרבנן אבל מה"ת לכול"ע אין מועלין, מ"ט "...", וע' בתוס' שהביא מהגמ' יומא כהאי גירסא.

ע' עוד תוס' **ביומא נט:** ד"ה הוא, וכן **בזבחים מו.** ד"ה הוא, ובמנחות נב. ד"ה גזרו שהביא בשם רבינו חיים שלאחר שיצא לנחל קדרון יש מעילה מה"ת משום שב"ד הקדישו את הדם כדי שלא יהנו ממנו בלי פדיון. וע' עוד תוס' **ישנים ביומא נט:** ד"ה עד כאן לא פליגי, שהסביר דלפ"ז מה דאמרינן עד כאן לא פליגי אלא מדרבנן, היינו דלא פליגי שיהא בה מעילה ע"י עיקר הקדושה ונחלקו רק אם יש מעילה ע"י התקנת ב"ד להקדיש בדם, (אבל למעשה לבסוף יש מעילה מה"ת לר"ש).

רמב"ם פ"ב מעילה הי"א פסק כר"ש דאיכא מעילה לאחר שיצא לנחל קדרון, וע' **ראב"ד** שם שכתב דהמעילה היא רק מדרבנן, ע' **מהר"י קורקוס**, **מרכבת המשנה**, **אור שמח**, ו**מנחת חינוך מצוה קכ"ז אות ב'** שכולם הסבירו בהרמב"ם ע"ד רבינו חיים כהן.

תוס' בכל מקומות הנ"ל הקשו על רבינו חיים מהגמ' לקמן יב. "מי איכא מידי דמעיקרא לית ביה מעילה ולבסוף אית ביה מעילה... והא איכא דם דמעיקרא לית ביה מעילה ולבסוף אית ביה מעילה", ולפי רבינו חיים מה הראיה משם, התם הקדישו הדם בקדושה חדשה. וע' **באבן האזל על הרמב"ם הנ"ל**, וע"פ דבריו יש מקום לתרץ קושיית תוס' הנ"ל על רבינו חיים.

אימא מה לפני כפרה יש בו מעילה אף לאחר כפרה... וכל שני כתובים הבאים כאחד אין מלמדין

ע' **בספר משנת רבי יעקב** (להר' יעקב שור) שהקשה אף שא"א ללמוד דלאחר כפרה יש עדיין מעילה, דהוי ב' כתובים ואין מלמדין, מ"מ אכתי עדיף ללמוד לאחר כפרה מלפני כפרה, דלחומרא מקשינן. ותי' ע"פ **תוס' בקידושין לה. ד"ה אלא**, שהיכא דאיכא ב' כתובים הבאים כאחד, לא רק שאין לומדים לשאר כל התורה דהדין שווה להני ב' מקומות, אלא להיפך לומדים דבשאר מקומות הדין להיפך. וע' **תוס' ישנים ביומא נט:** ד"ה אין לך דבר (וע"ד זה **בתוס' הרא"ש ובהריטב"א ביומא שם**) מבואר דלא כתוס' בקידושין הנ"ל, שהביאו דהמקור להכלל של "אין לך דבר שנעשית מצוותה ומועלין בה" לא נלמד מכאן אלא מחטאות המתות. וע' **רש"י ביומא נט:** ד"ה הוא, (וכן הובא כאן באמצע **תוס' שם ד"ה והרי**), שהמקור דליכא מעילה לאחר שנעשית מצוותה היינו משום דלאו קדשי ה' הוא.

בענין איברי שער המשתלח

מבואר בסוגיין שיש מח' אם אברי שער המשתלח אסורים בהנאה, והיא מח' **רב ושמואל ביומא סז.**, וע' בקרן **אורה ד"ה משום דהוי תה"ד**, וכן **בקונטרס הגרי"ז על יומא (עמ' 42)** שנתקשו דלכאור' האיסור על האיברים היא איסור חדש ואינו משום קדושתה הראשון, והגרי"ז מביא ראיה **מתוס' זבחים מב.** שאינו איסור קדושה אלא איסור חדשה. אמנם, **רש"י בסוגיין בד"ה הניחא למ"ד** מבואר דיש בזה איסור מעילה וע"כ היינו שנלמד מקרא שנשאר עליה איסור הקדושה גם לאחר שנעשית מצוותה.

ע' **בקובץ שיעורים ח"ב סי' כ"א** שדן על הכלל ד"נעשית מצוותה" אם היא כלל רק בדיני מעילה או גם בכל איסור הנאה. ולענין עגלה ערופה יש מח' ראשונים אם יש לה מעילה (ע' בכנסת ראשונים בסוגיין) ולפי הראשונים דליכא מעילה בעגלה ערופה מוכח שהכלל היא בכל איסורי הנאה.

ר"א ב"ר צדוק אומר לול קטן הי' בין כבש למזבח

רש"י ד"ה לימא מתני' מבואר דהראיה מדבריו שיש מעילה היינו מהא דיש דין שריפה בקודש, וע' **תוס' ד"ה מה נותר.** ועל מה שכתב **רש"י** יש להקשות מדברי רבא לעיל י. בשר ק"ק שננטאו אין לה מעילה, אע"ג דצריך שריפה בקודש.

בהתירץ של הגמ' "דאי קלט", ע' **רש"י ד"ה דאי קלט ותוס' ד"ה מה נותר**, וע' קרן **אורה ד"ה לימא מתני'.**